

**POZITIVNOPRAVNO REGULISANJE I RAZVOJ POREZNOG
SISTEMA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

**POSITIVE LEGAL REGULATING AND DEVELOPMENT OF
TAX SYSTEM IN FEDERATION OF BOSNIA AND
HERZEGOVINA**

Sažetak

Rad se odnosi na istraživanje pozitivnog pravnog regulisanja i razvoja poreznog sistema u Federaciji BiH posmatrano kroz djelatnost i rad Porezne uprave FBiH. U radu je korišten normativni i analitički istraživački metod. Sam tekst rada sadrži i kaznene odredbe predviđene pozitivnim propisima u cilju regulisanja i efikasne primjene trenutno važećeg poreznog sistema u Federaciji BiH. Rad ujedno sadrži i pregled pozitivnih zakonskih i podzakonskih propisa iz nadležnosti Porezne uprave FBiH. Pored toga, u tekstu se navode i Evropska kompanija (Societas Europaea) i Evropska ekonomska interesna grupacija (EEIG) kada je u pitanju regulisanje ubiranja i naplate poreza na dobit u državama članicama Evropske unije odnosno na unutrašnjem komunitarnom tržištu, što bi trebalo postati i sastavnim dijelom pozitivnog zakonskog propisa kojim bi se uvela ova privredna organizovanja i u poslovni sistem Federacije BiH.

Ključne riječi: *Porezna uprava FBiH, porez na dobit, dohodak, doprinosi, fiskalni sistem, jedinstveni sistem, igre na sreću, Evropska kompanija (Societas Europaea), Evropska ekonomska interesna grupacija (EEIG)*

Summary

This paper is dealing with the research of regulation and development of the FB&H's tax system, as seen through activities of the Tax Administration of FB&H. The normative and analytical method was used in producing this paper. The body of this paper contains penal provision envisioned by positive legal regulation with the purpose of regulating and efficiently applying the currently valid taxation system in FB&H. This paper also contains the overview of positive legal regulations and bylaws under the Tax Administration of B&H's jurisdiction. The paper additionally quotes the European Company – Societas Europea and European Economic Interest Grouping (EEIG) when it comes to

the regulating of collection and charging the income tax in the EU member states. In the internal communitarian market that respectively should become the integral part of the positive legal regulation, which would have introduced these economic organizations into the FB&H's business system.

Keywords: *Tax Administration of B&H, income tax, income, contributions, fiscal system, unitary system, games of chance, European Company – Societas Europaea, European Economic Interest Grouping (EEIG)*

1. Uvod

U ovom radu pokušat će se istražiti i prikazati pozitivnopravno regulisanje i razvoj poreznog sistema u Federaciji BiH kroz djelatnost i rad Porezne uprave FBiH. S tim u vezi, u radu će se najprije dati prikaz pozitivnopravnog regulisanja i uspostavljanja Porezne uprave FBiH kroz Zakon o poreznoj upravi FBiH. Poslije toga, istražiti će se stepen razvoja poreznog sistema kroz normativni i analitički istraživački metod na osnovu Zakona o porezu na dohodak FBiH, Zakona o porezu na dobit FBiH, Zakona o doprinosima FBiH, Zakona o fiskalnim sistemima FBiH, Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa FBiH, kao i Zakona o igrama na sreću FBiH. Pored navedenih zakonskih propisa, u radu će se istražiti i pojedini podzakonski akti donijeti u svrhu efikasnog provođenja zakonskih propisa. Posebno će se istražiti kaznene odredbe koje sadrže navedeni pozitivnopravni propisi.

2. Porezna uprava Federacije BiH

U Federaciji Bosne i Hercegovine sistem regulisanja ubiranja poreza od poreznih obveznika uređen je pretežno na entitetskom nivou, osim poreza na dodatnu vrijednost. Porezna uprava Federacije Bosne i Hercegovine je upravni organ čije je osnivanje, sastav i način djelovanja je regulisano Zakonom o poreznoj upravi Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 33/02)¹, koji je kasnije mijenjan i dopunjavan². Ovim se pozitivnim zakonskim propisom ujedno stvara temeljna osnova za primjenu svih ostalih poreznih zakona i zakona o doprinosima u Federaciji BiH kao i podzakonskih akata. Pored toga, u ovom se dijelu definišu pojedina prekršajna djela iz oblasti poreza i sankcije za preduzimanje radnji u činjenju tih djela.

¹ U daljnjem tekstu: *Zakon o poreznoj upravi*.

² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreznoj upravi Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 28/04, 57/09, 27/12 i 7/13).

Nivo primjene Zakona o poreznih upravi Federacije BiH određen je za provođenje i izvršavanje aktivnosti iz oblasti svih vrsta federalnih, kantonalnih, gradskih i općinskih poreza na teritoriji Federacije BiH. Primjena ovog pozitivnog propisa „uživa“ prednost nad ostalim propisima kada je riječ o regulisanju organizacija i rukovodstva Porezne uprave FBiH, saradnji Porezne uprave FBiH sa drugim vladinim organima, pravima i obavezama Porezne uprave FBiH i poreznih obveznika, identifikaciji i registraciji poreznih obveznika, podnošenju poreznih prijava i plaćanju poreza, razrezu i naplati poreza, prinudnoj naplati poreznih obaveza, inspeksijskom nadzoru, obračunu i naplati kamata, odbicima i povratu više plaćenih poreza, rokovima zastare za razrez, naplati i povratu poreza, žalbi na porezna rješenja, administrativnoj kazni za porezne prekršaje, podzakonskim aktima i poreznom mišljenju.³

Prema odredbi člana 4. Zakona o poreznoj upravi, Porezna uprava je federalna uprava u sastavu Ministarstva. Poreznom upravom rukovodi direktor Porezne uprave kojeg postavlja i razrješava Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na prijedlog federalnog ministra finansija. Direktor ima zamjenika koji se postavlja i razrješava na isti način kao i direktor. Porezna uprava organizovana je na tri nivoa i to na nivou središnjeg ureda, kantonalnih poreznih ureda i poreznih ispostava. U okviru ove, globalne organizacijske strukture, odluke u vezi sa poslovima sektora i drugih organizacionih jedinica u svim uredima regulišu se podzakonskim aktima. Središnji ured Porezne uprave nalazi se u Sarajevu. Direktor postavlja i razrješava rukovodioce sektora unutar središnjeg ureda i rukovodioce kantonalnih poreznih ureda uz saglasnost ministra. Rukovodilac kantonalnog poreznog ureda postavlja i razrješava rukovodioce poreznih ispostava uz saglasnost direktora.

Zakonom o poreznoj upravi predviđena je obaveza međusobne saradnje poreznih organa prilikom izvršavanja dužnosti kada su u pitanju porezni zakonski propisi u Federaciji BiH. S druge strane, pružanje međunarodne pravne pomoći zasniva se na međunarodnim ugovorima. Međutim, ukoliko nije sklopljen međunarodni ugovor, moraju se ispuniti određeni uslovi kako bi se pružila međunarodna pomoć: (I) postojanje uzajamnosti; (II) obavezivanje države koja prima međunarodnu pravnu pomoć da će primljena obavještenja i dokumentaciju koristiti isključivo u svrhu poreznog, prekršajnog i krivičnog postupka, kao i da će ta obavještenja i dokumentacija biti dostupna samo onim licima, organima

³ Član 2. Zakona o poreznoj upravi.

uprave i sudovima koji vode navedene postupke i (III) da dostavljeni podaci ne ugrožavaju javni poredak i druge bitne interese Federacije BiH, da ne postoji opasnost odavanja trgovinske, industrijske, tehnološke ili profesionalne tajne, kao i da davanje podataka neće poreznom obvezniku uzrokovati štetu nespojivu sa svrhom pravne pomoći.

Prava i obaveze Porezne uprave Federacije BiH kao i prava i obaveze poreznih obveznika također su regulisani Zakonom o poreznoj upravi. Tako, npr., porezni obveznik ima pravo:

- da iz ureda Porezne uprave dobije besplatne informacije o porezima kao i poreznim zakonima i odnosnim podzakonskim aktima kojima se regulišu procedure za plaćanje i uslovi plaćanja;
- dobiti besplatne primjerke poreznih obrazaca i prijava za svoju ličnu upotrebu;
- da ga porezni organi i njihovi radnici tretiraju uljudno i s poštovanjem;
- da zastupa vlastite interese pred poreznim organima neposredno ili putem ovlaštenog predstavnika;
- da izabere način vođenja knjiga, u skladu sa poreznim zakonima i podzakonskim aktima u svrhu obračunavanja i plaćanja poreza;
- da na propisani način koristi porezne olakšice u skladu sa poreznim zakonima;
- da daje objašnjenja poreznim organima o načinu obračunavanja i plaćanja poreza;
- da bude prisutan tokom svih uredskih ili terenskih kontrola u skladu sa podzakonskim aktima;
- da uloži žalbu u skladu sa poreznim zakonima na rješenja poreznih organa;
- da traži od nadležnih sudova pomoć ili naloge potrebne za izvršenje prava koja mu pripadaju prema ovom ili drugim poreznim zakonima;
- na druga prava utvrđena poreznim zakonima ili podzakonskim aktima koji imaju opću primjenu.

Prema odredbi člana 15. Zakona o poreznoj upravi, svi porezni obveznici moraju imati identifikacioni broj poreznog obveznika u skladu sa podzakonskim aktima. S druge strane, obrazac prijave za registraciju će se također utvrditi podzakonskim aktima. Porezni obveznik – pravno lice i organizacija – u prilogu prijave za registraciju dostavlja poreznom organu rješenje o sudskoj registraciji sa priložima, a porezni obveznik –

fizičko lice/preduzetnik rješenje o registraciji izdato od nadležnih gradskih i općinskih organa. U vezi sa odredbom člana 40. Zakona o poreznoj upravi, razrez porezne obaveze je unos iznosa porezne obaveze poreznog obveznika u evidenciju Porezne uprave. Razrez ili ponovni razrez porezne obaveze Porezna uprava izvršava pod sljedećim uslovima:

- po prijemu porezne prijave ili izmijenjene porezne prijave koju je pripremio porezni obveznik i u kojoj je obračunao porezu obavezu;
- po usklađivanju iznosa porezne obaveze prijavljene u poreznoj prijavi bilo da je rezultat kontrole poreznog obveznika donesen ili ne; ili
- po obračunu poreza koji je izvršila Porezna uprava ili po podnošenju porezne prijave koju je Porezna uprava pripremila u ime poreznog obveznika i u kojoj je Porezna uprava obračunala poreznu obavezu.

Razrez se poništava ili mijenja samo ako rukovodilac nadležnog poreznog ureda ili komisija za rješavanje poreznih žalbi odredi da se razrez poništava ili mijenja. Ovo pravilo se neće primijeniti ako se razrez mijenja zbog izmjene porezne prijave od poreznog obveznika.

Procedure prinudne naplate regulisane su u XI dijelu Zakona o poreznoj upravi FBiH (čl. 43–63. Zakona). Postupci prinudne naplate definišu se kao mjere koje se preduzimaju da bi se osiguralo izmirenje porezne obaveze. Procedure i uslovi za njihovu primjenu regulisani su podzakonskim aktima.

Kada je u pitanju sâm rad Porezne uprave, veoma je bitan i inspekcijski nadzor koji je kao takav zakonodavac regulisao u XII dijelu Zakona (čl. 64–67. Zakona). Pored toga, zakonodavac nije propustio da reguliše i kamatu koju je porezni obveznik dužan platiti na iznos porezne obaveze ili kazne koja nije plaćena u propisnom roku (XIII dio Zakona, čl. 68–69). Odredbom člana 68. Zakona o poreznoj upravi predviđeno je da na iznos porezne obaveze ili kazne koja nije plaćena u propisanom roku porezni obveznik dužan plati zateznu kamatu po važećoj stopi propisanoj Zakonom o stopi zatezne kamate na javne prihode za period od dana dospijeca do dana izmirenja porezne obaveze.

Kaznene odredbe predviđene su od čl. 80. do čl. 94. Zakona o poreznoj upravi. Prema odredbi člana 80. stav 1. Zakona o poreznoj upravi, porezni prekršaj je zakonom ili podzakonskim aktima utvrđena

radnja lica koje je prouzrokovalo povredu poreznih propisa ili je propustilo da ih ispoštuje i za koje je predviđena određena kazna.

Tako je *exempli gratia* propisano odredbom člana 81. Zakona o poreznoj upravi da će lica koje prekrši bilo koju proceduru registriranja kod Porezne uprave prema Poglavlju VI ovog zakona biti kažnjeno novčanom kaznom u iznosu između 1.000,00 KM i 5.000,00 KM. Specifično, lica koje se ne registruje na vrijeme bit će kažnjeno novčanom kaznom od 100,00 KM za svaki dan kašnjenja registracije. Prema odredbi člana 94. Zakona o poreznoj upravi, lica koje ne dâ ili odbije da dâ svoj identifikacioni broj poreznog obveznika licima koja su po poreznim zakonima ovlaštena tražiti identifikacioni broj poreznog obveznika bit će kažnjeno novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM za svaki od ovih propusta ili odbijanja.

3. Pozitivnopravno regulisanje poreza na dohodak na teritoriji Federacije BiH

Zakonom o porezu na dohodak Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11 i 7/13) uspostavljen je sistem ubiranja poreza na dohodak od fizičkih lica na teritoriji Federacije BiH.

Prema odredbi člana 2. stav 1. ovog zakona, obveznik poreza na dohodak je rezident Federacije i nerezident koji ostvaruje dohodak i to:

1. rezident koji ostvaruje dohodak na teritoriji Federacije i izvan teritorije Federacije,
2. nerezident koji obavlja samostalnu djelatnost putem stalnog mjesta poslovanja na teritoriji Federacije,
3. nerezident koji obavlja nesamostalnu djelatnost na teritoriji Federacije,
4. nerezident koji ostvaruje prihod na teritoriji Federacije od pokretne i nepokretne imovine, autorskih prava, patenata, licenci, ulaganja kapitala ili bilo koje druge djelatnosti koja rezultira ostvarenjem prihoda koji je oporeziv prema ovom zakonu.

U članu 3. ovog zakona definišu se fizička lica koja nisu u obavezi plaćati porez na dohodak. To su lica koja imaju prebivalište na teritoriji Federacije BiH:

- šefovi stranih diplomatskih misija,
- osoblje stranih diplomatskih misija i članovi njihovih domaćinstava, ukoliko nisu državljani Bosne i Hercegovine,

- šefovi stranih konzulata i konzularni funkcioneri ovlašteni da obavljaju konzularne funkcije i članovi njihovih domaćinstava, ukoliko nisu državljani Bosne i Hercegovine,
- funkcioneri i stručnjaci programa za tehničku pomoć Organizacije ujedinjenih naroda i njenih specijaliziranih agencija, ukoliko nisu državljani Bosne i Hercegovine,
- profesionalni konzuli, pripadnici konzulata i osoblje konzulata, ako su ta lica pripadnici države koja ih je odaslala,
- počasni konzuli stranih država za primanja koja dobijaju od države koja ih je imenovala za vršenje konzularnih funkcija, ako nisu državljani Bosne i Hercegovine,
- fizička lica koja rade kao posluga u stranim diplomatskim i konzularnim predstavništvima i međunarodnim organizacijama, ukoliko nisu državljani Bosne i Hercegovine, i to na dohodak koji ostvare od svoje države ili međunarodne organizacije na osnovu plaće i drugih nadoknada za svoju diplomatsku, konzularnu i druge aktivnosti.

Zakon o porezu na dohodak Federacije BiH u svome tekstu jasno daje definiciju predmeta oporezivanja (član 4. Zakona). S tim u vezi, predmet oporezivanja prema ovom zakonu su dohoci koje porezni obveznik ostvari od:

- nesamostalne djelatnosti,
- samostalne djelatnosti,
- imovine i imovinskih prava,
- ulaganja kapitala.

Do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 7/13), kao predmet oporezivanja u članu 4. Zakona o porezu na dohodak FBiH bilo je učešće u nagradnim igrama i igrama na sreću. Stupanjem na snagu ovog zakona, ova tačka 5. člana 4. je izbrisana, tako da se od 2013. godine učešće u nagradnim igrama i igrama na sreću ne smatra predmetom oporezivanja u smislu Zakona o porezu na dohodak FBiH.

Kada je u pitanju Zakon o porezu na dohodak FBiH, onda je bitno naglasiti da je zakonodavac u ovom pozitivnopravnom propisu predvidio i prihode koji se ne smatraju dohotkom (član 5) i prihode na koje se ne plaća porez na dohodak (član 6). Dalje se u Zakonu predviđa osnovica za porez na dohodak kao razlika između ukupnih oporezivih prihoda

stečenih u jednom poreznom periodu i ukupnih odbitaka koji se mogu priznati u vezi sa stjecanjem tog prihoda (preneseni gubitak, rashodi nužni za stjecanje tog prihoda i lični odbitak). Porez na dohodak utvrđuje se i plaća za kalendarsku godinu.

Zakonodavac je u tekstu Zakona o porezu na dohodak FBiH predvidio i stopu poreza na dohodak od 10% (član 9. Zakona). Drugi dio Zakona odnosi se na utvrđivanje dohotka (čl. 10–23), dok se treći dio Zakona odnosi na usklađivanje dohotka (čl. 24–26). Postupak utvrđivanja i naplate poreza predviđen je u IV dijelu Zakona (čl. 27–37). S druge strane, zakonodavac je predvidio i sistem dostavljanja izvještaja u dijelu V Zakona. Tako prema odredbi člana 38. Zakona porezni obveznici koji počinju obavljati samostalnu djelatnost iz člana 12. ovog zakona kao i oni koji počinju ostvarivati dohodak neposredno iz inozemstva te oni koji počinju davati u zakup i iznajmljivati pokretnu i nepokretnu imovinu (osim onih koji iznajmljuju kuće, stanove, sobe i krevete putnicima i turistima koji plaćaju boravišnu taksu) dužni su nadležnoj jedinici Porezne uprave prijaviti početak obavljanja djelatnosti davanja u zakup i iznajmljivanja kao i ostvarivanja dohotka u roku od osam dana od dana početka obavljanja djelatnosti odnosno od dana ostvarivanja dohotka.

U dijelu VII Zakona predviđene su kaznene odredbe. Prema odredbi člana 45. Zakona, fizička i pravna lica i organizacije koje prouzrokuju povredu odredaba ovog zakona ili propuste da ih ispoštuju podliježu odgovarajućoj kazni za porezni prekršaj koja je propisana u čl. od 80. do 94. Zakona o poreznoj upravi.

Na osnovu čl. 31, čl. 36. i čl. 48. Zakona o porezu na dohodak FBiH, federalni ministar finansija donio je Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak FBiH („Službene novine FBiH“, broj 67/08), koji je kasnije mijenjan i dopunjavan⁴. Ovim pravilnikom detaljnije se propisuje primjena odredaba Zakona o porezu na dohodak, način utvrđivanja oporezivog dohotka, način utvrđivanja godišnje porezne osnovice, način obračunavanja i plaćanja poreza na dohodak, kriteriji plaćanja poreza na dohodak od samostalnih djelatnosti u godišnjem paušalnom iznosu, oblik i način vođenja porezne kartice, oblik i način popunjavanja poreznih prijava i drugih evidencija, oblik i sadržaj poslovnih knjiga i evidencija na osnovu kojih se utvrđuje dohodak od samostalnih djelatnosti i način obračuna ubrzane amortizacije.

⁴ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak („Službene novine FBiH“, br. 4/10, 86/10, 10/11, 53/11, 20/12 i 27/13).

4. Pozitivnopravno regulisanje poreza na dobit na teritoriji Federacije BiH

Način utvrđivanja i plaćanja poreza na dobit u Federaciji BiH regulisan je Zakonom o porezu na dobit Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 97/07), koji je kasnije ispravljen⁵ i dopunjavan⁶. Porezni obveznik prema ovom zakonskom propisu definisan je u čl. od 2. do 6. Zakona. Tako prema odredbi člana 2. stava 1. Zakona, porezni obveznik je privredno društvo i druga pravna lica koja privrednu djelatnost obavljaju samostalno i trajno prodajom proizvoda i pružanjem usluga na tržištu radi ostvarivanja dobiti. Dakle, da bi se neko mogao smatrati poreznim obveznikom, potrebno je najprije da se radi o privrednom društvu (dioničko/akcionarsko društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću, društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću, komanditno društvo i komanditno društvo na dionice). Pored toga, kao porezni obveznik ovdje se mogu pojaviti i druga pravna lica koja obavljaju privrednu djelatnost samostalno i trajno prodajom proizvoda i pružanjem usluga na tržištu radi ostvarivanja dobiti. Prema navedenom, mogu se izdvojiti slijedeći uslovi kako bi se radilo o porezu na dobit: (I) da je riječ o pravnom licu i (II) ostvarivanje i/ili stjecanje dobiti.

Lica koja ne podliježu plaćanju poreza na dobit zakonodavac je predvidio u odredbi člana 3. stav 1. Zakona. To su slijedeća lica:

1. Centralna banka Bosne i Hercegovine,
2. tijela federalne, kantonalne i lokalne samouprave,
3. federalne, kantonalne i lokalne ustanove, zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikat, komore, udruženja, umjetnička udruženja, vatrogasna udruženja, turističke zajednice, sportski klubovi i savezi, fondacije, zaklade, humanitarne organizacije i dr. po osnovu: prihoda iz budžeta ili javnih fondova, sponzorstva ili donacije u novcu ili naturi, kamata, dividendi, članarina, prihoda od prodaje ili prijenosa dobara osim dobara koja se koriste ili su se koristila za obavljanje djelatnosti.

Navedena lica su, dakle, prema Zakonu o porezu na dobit FBiH oslobođena plaćanja ovog poreza. S druge strane, prema tekstu Zakona,

⁵ Ispravka Zakona o porezu na dobit FBiH ("Službene novine FBiH" broj 14/08)

⁶ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit FBiH ("Službene novine FBiH" broj 39/09)

rezident je pravno lice čije je sjedište odnosno registracija upisano u registar društava u Federaciji BiH ili kojem se stvarna uprava i nadzor nad poslovanjem nalazi u Federaciji BiH. Nerezident je pravno lice koje je osnovano i čije je poslovno sjedište ili kojem su stvarna uprava i nadzor nad poslovanjem van teritorije Federacije BiH, a djelatnost u Federaciji BiH obavlja preko poslovne jedinice ili povremeno.

Poreznu osnovicu zakonodavac je regulisao u čl. od 7. do 24. Zakona o porezu na dobit FBiH. Tako prema odredbama člana 7. Zakona osnovicu oporezivanja predstavlja oporeziva dobit obveznika koja se utvrđuje u poreznom bilansu. Oporeziva dobit se utvrđuje usklađivanjem dobiti obveznika iskazane u bilansu uspjeha na način propisan ovim zakonom. U osnovicu oporezivanja ulazi i dobit od likvidacije. U osnovicu oporezivanja ulazi i kapitalna dobit utvrđena u bilansu stanja.

Prema odredbi člana 18. stav 1. Zakona o porezu na dobit FBiH, odbitak po osnovu amortizacije dozvoljen je samo u vezi sa imovinom koja podliježe amortizaciji i koja se nalazi u upotrebi. U stavu 2. navedenog člana regulisano je da se amortizacija stalnih sredstava priznaje kao rashod u poreznom bilansu do iznosa utvrđenog proporcionalnom metodom primjene najviših godišnjih amortizacijskih stopa koje se propisuju podzakonskim aktom. Prema odredbi stava 5. člana 18. Zakona, amortizovana sredstva koja su jednom amortizovana ne mogu se ponovo uključiti u obračun amortizacije za potrebe poreznog bilansa.

Porezni tretman promjene oblika društva i likvidacija obveznika regulisani su u IV dijelu Zakona o porezu na dobit FBiH (čl. 25–29. Zakona). Tako prema odredbi člana 25. stava 1. Zakona, ako obveznik mijenja pravni oblik (spajanje, pripajanje, podjela), pri čemu se nastavljaju voditi knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, mijenjanje pravnog oblika ne utječe na oporezivanje. Ova odredba je naročito bitna kada uzmemo u obzir da će se u bliskoj budućnosti u Bosni i Hercegovini (odnosno u njenim entitetima i Brčko Distriktu) morati usvojiti zakonski propis kojim bi se u poslovnopravnu i korporativnu sferu uveli Evropska kompanija (*Societas Europaea*) i Evropska ekonomska interesna grupacija. Potonje rečeno se najviše odnosi na sam postupak i način formiranja ovih privrednih (poslovnih) organizacija, pogotovo kada se uzme u obzir da Evropska ekonomska interesna grupacija jeste samo sistem poslovnog povezivanja privrednih subjekata u cilju stjecanja dobiti za njih, a ne za Grupaciju. S druge strane, Evropska kompanija (*Societas Europaea*) je novi oblik privrednog društva u Evropskoj uniji koji ima status dioničkog/akcionarskog privrednog

društva i čiji je minimalni upisani i uplaćeni kapital 120.000,00 eura. Upravo bi zakonodavac trebao prilikom usvajanja pozitivnog propisa kojim se uvode navedeni „komunitarni“ oblici privrednog (poslovnog) organizovanja mijenjati i Zakon o porezu na dobit Federacije BiH odnosno isti harmonizovati i uskladiti sa komunitarnim sekundarnim propisima. Ovdje je, npr., bitna i odredba člana 40. Uredbe br. 2137/85 od 25. jula 1985. godine kojom se predviđa da bi profit ili gubici nastali na osnovu poslovnih aktivnosti Evropske ekonomske interesne grupacije (EEIG-a) trebali biti oporezivi samo u „rukama“ njenih članova.

Prema odredbi člana 28. Zakona o porezu na dobit FBiH, likvidacioni višak (ostatak neto imovine) koji pripada vlasniku poslije oporezivanja i isplate knjigovodstvene vrijednosti neto imovine smatra se dividendom. U članu 30. ovog zakona predviđeno je da se porez na dobit plaća po stopi od 10% na utvrđenu poreznu osnovicu u poreznom bilansu.

Porezni poticaji regulisani su također Zakonom o porezu na dobit FBiH (čl. 31–34. Zakona). Obveznik koji je u godini za koju se utvrđuje porez na dobit izvozom ostvario preko 30% od ukupno ostvarenog prihoda oslobađa se plaćanja poreza na dobit za tu godinu (član 31. Zakona). Ono što je zakonodavac posebno uredio ovim pozitivnim propisom jesu: (I) otklanjanje dvostrukog oporezivanja dobiti ostvarene van teritorije Federacije BiH, a u Bosni i Hercegovini i (II) porezni kredit za porez plaćen van Bosne i Hercegovine. Prema odredbi člana 35. Zakona, obvezniku/rezidentu umanjuje se obračunati i plaćeni porez na dobit koji je njegova nerezidentna poslovna jedinica platila na dobit izvan teritorije Federacije, a u Bosni i Hercegovini, a koja je uključena u dobit obveznika. Ako je obveznik ostvario prihod ili dobit poslovanjem van teritorije Bosne i Hercegovine (direktno ili putem poslovne jedinice) i na njih platio porez na dobit, plaćeni porez u inozemstvu, uračunat će mu se u plaćeni porez najviše do iznosa poreza na dobit koji bi za tako ostvareni prihod ili na tako ostvarenu dobit platio u Federaciji (član 37. stav 1. Zakona).

Porez po odbitku zakonodavac je regulisao u odredbi člana 41. Zakona. Tako prema odredbi stava 1. navedenog člana, porez po odbitku u smislu ovog zakona predstavlja porez koji se obračunava na prihod koji je nerezident ostvario na teritoriji Federacije. Porez po odbitku obračunava i uplaćuje isplatilac kod isplate prihoda. Isplatilac je dužan u roku od 10 dana od dana isplate podnijeti izvještaj Poreznoj upravi o obračunatom i uplaćenom porezu po odbitku.

Porezno konsolidovanje odnosno grupno oporezivanje regulisano je u dijelu X Zakona o porezu na dobit FBiH (čl. 42–48). Matično

privredno društvo i njegove filijale čine grupu privrednih društava u smislu ovog zakona, ukoliko među njima postoji neposredna ili posredna kontrola nad najmanje 90% udjela. Grupa privrednih društava ima pravo da traži porezno konsolidovanje pod uslovom da su sva privredna društva u grupi rezidenti Federacije BiH.

Utvrđivanje i naplata poreza na dobit regulisana je u dijelu XI Zakona o porezu na dobit FBiH (čl. 49–57), dok su poslovne evidencije regulisane u dijelu XII Zakona (član 58), a ovlaštenja u dijelu XIII Zakona (član 59).

Kao i prethodni pozitivnopravni propisi, i ovaj predviđa, u svom dijelu XIV Zakona, kaznene odredbe. Tako je prema odredbi člana 60. Zakona navedeno da su povrede odredaba ovog zakona koje imaju karakter prekršaja kao i odgovornosti i sankcije za prekršaje propisani Zakonom o poreznoj upravi.

Kako bi se adekvatno regulisao sistem naplate poreza na dobit u Federaciji BiH, donijet je Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit FBiH („Službene novine FBiH“, br. 36/08 i 79/08)⁷ od federalnog ministra finansija.

5. Doprinosi – pozitivnopravna regulativa

Sistem obračunavanja i uplate doprinosa u Federaciji BiH regulisan je Zakonom o doprinosima FBiH („Službene novine FBiH“, br. 35/98, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06 i 14/08) i osnovicom za obračun doprinosa određenih obveznika za 2013. godinu („Službene novine FBiH“, broj 107/12). Zakonom o doprinosima FBiH uređuje se sistem obaveznih doprinosa kao osnovni instrument za finansiranje obaveznog: penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i osiguranja od nezaposlenosti, kao i gornja granica stopa doprinosa na teritoriji Federacije BiH. Stope do prinosa utvrđuju nadležni organi, s tim da visina stopa ne može biti veća od visine stopa propisanih ovim zakonom. Doprinosi su prihodi nosilaca osiguranja.

⁷ Postoji i Odluka o visini i načinu obračuna amortizacije i revalorizacije stalnih sredstava koja se priznaju u rashode u poreznom bilansu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/98) donesena na osnovu ranijeg Zakona o porezu na dobit privredni društava („Službene novine Federacije BiH“, br. 32a/97 i 29/00). Zatim, ovdje se može navesti i stav o prenosu i priznavanju poreznih gubitaka po prelasku na primjenu novog Zakona o porezu na dobit i dr.

Prema odredbi člana 4. Zakona, doprinosi se obračunavaju i plaćaju:

1. iz ličnih primanja i drugih prihoda osiguranika;
2. na isplaćena lična primanja na teret poslodavca;
3. iz drugih izvora koje obezbjeđuju obveznici obračunavanja i uplate doprinosa u skladu sa propisima iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i osiguranja od nezaposlenost.

Doprinosi za obavezna osiguranja prema ovom zakonu su:

1. za penzijsko i invalidsko osiguranje:
 - 1.1 doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje,
 - 1.2 dodatni doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, za staž osiguranja koji se računa sa povećanim trajanjem;
2. za osnovno zdravstveno osiguranje;
3. za osiguranje u slučaju nezaposlenosti.

Stope doprinosa su regulisane odredbom čl. 10, 10a. i 10b. ovog zakona. S druge strane, kaznene odredbe su predviđene odredbama čl. 15–17. ovog zakona. Tako prema odredbi člana 15. Zakona novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj: 1. poslodavac, ako ne obračuna doprinose pri obračunu plaće, a najkasnije do posljednjeg dana u mjesecu u kojem je plaća dospjela za isplatu (član 11. st. 4. i 5); 2. obveznik, fizičko lice, ako doprinose ne obračuna do 10. dana u mjesecu za prethodni mjesec (član 11. st. 1.b) i c); 3. isplatilac primanja od druge samostalne djelatnosti ili od povremenog nesamostalnog rada, ako ne obračuna doprinose prije isplate primanja osiguraniku (član 11. stav 7). Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stava 1. člana 15. i odgovorno lice u pravnom licu.

Prema odredbi člana 16. Zakona, novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj: 1. poslodavac, ako ne uplati doprinose istovremeno sa isplatom plaće, a najkasnije do posljednjeg dana u mjesecu u kojem je plaća dospjela za isplatu (član 11. st. 4. i 6); 2. obveznik, fizičko lice, ako ne uplati doprinose do 10. dana u mjesecu za prethodni mjesec (član 11. st. 1.b) i c); 3. isplatilac primanja od druge samostalne djelatnosti ili od povremenog nesamostalnog rada, ako ne uplati doprinose prije isplate, a najkasnije istovremeno sa isplatom primanja (član 11. stav 7); 4. pravno i fizičko lice koje samostalno obavlja djelatnost, ako kao isplatilac plaće Poreznoj upravi Federacije BiH ne

dostavi u propisanom roku specifikaciju plaća ili drugih ličnih primanja sa obračunatim doprinosima i dokazima o isplati plaća i uplati doprinosa. Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj dužnik doprinosa/osiguranik koji sam za sebe plaća doprinose, ako dospjele doprinose ne uplati u propisanom roku (član 11. tačka b).

U članu 17. Zakona predviđeno je slijedeće: novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj OOPP, koja vrši prijenos sredstava sa računa obveznika plaćanja doprinosa, ako u propisanom roku nije obavijestila nadležnu ispostavu Porezne uprave o isplati plaće ili primanja, prema kojima nisu istovremeno sa isplatom plaćeni obavezni doprinosi (član 14.c). Obveznik plaćanja doprinosa kaznit će se za prekršaj, prema članu 16. ovog zakona, za prekršaj počinjen prvi put, a za prekršaj počinjen drugi put, uz novčanu kaznu, može mu se izreći i mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju do jedne godine.

Kako bi se adekvatno regulisao sistem naplate doprinosa u Federaciji BiH, odnosno primijenio Zakon o doprinosima FBiH, federalni ministar finansija donio je Pravilnik o načinu obračunavanja i uplate doprinosa („Službene novine FBiH“, br. 64/08 i 81/08).

6. Zakonsko i podzakonsko uređenje fiskalnog sistema u Federaciji BiH

Zakonom o fiskalnim sistemima Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 81/09) uređena su pitanja: evidentiranja i kontrole prometa putem fiskalnih sistema; dijelovi, tehničke i funkcionalne osobine fiskalnih sistema, tj. fiskalnih uređaja (fiskalne kase/štampani ili drugi fiskalni uređaji), terminala, softverskih aplikacija i ostalih fiskalnih proizvoda; fiskalnih dokumenata; stavljanja u promet fiskalnih sistema; fiskalizacije fiskalnih sistema; evidentiranja, storniranja i reklamiranja prometa; servisiranja fiskalnih sistema; kontrole fiskalnih uređaja i fiskalnih proizvoda; kontrole evidentiranja prometa preko fiskalnih uređaja; kontrole ovlaštenih servisa i ovlaštenih servisera; ovlaštenja za donošenje podzakonskih akata i kaznene odredbe. Pod fiskalnim proizvodima u smislu ovog zakona podrazumijevaju se posebni proizvodi za evidentiranje promet, robe i usluge koje definiše ovaj zakon.

Obaveza evidentiranja prometa preko fiskalnih uređaja regulisana je odredbama 4. Zakona o fiskalnom sistemu FBiH. Tako prema odredbi stava 1. ovog člana, obavezu evidentiranja svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalnih uređaja i to nezavisno od načina

plaćanja (gotovina, ček, kartica, virman i slično) ima svako lice koje je upisano u odgovarajući registar za promet dobara, odnosno za pružanje usluga klijentima. Dalje se u odredbi stava 2. navodi da bliži način definisanja i izvršenja obaveze kao i sve druge tehničke i operativne aktivnosti u vezi sa obavezama iz stava 1. ovog člana propisuje ministar finansija FBiH svojim aktom.

Drugi dio Zakona o fiskalnim sistemima FBiH odnosi se na osobine fiskalnih sistema i iste uređuje čl. 6–9. S druge strane, zakonodavac taksativno navodi u odredbi člana 10. Zakona vrste fiskalnih dokumenata: (a) fiskalni račun, (b) reklamirani račun, (c) presjek stanja, (d) dnevni izvještaja, (e) periodični izvještaj i (f) drugi dokumenti propisani Pravilnikom. Stavljanje u promet fiskalnog sistema zakonski je regulisano u Zakonu čl. 13–26, dok je fiskalizacija fiskalnih sistema regulisana čl. 27–31. Zakona. Pored toga, zakonodavac je ovim zakonom uredio i dio koji se odnosi evidentiranje, storniranje i reklamiranje prometa (čl. 32–45), kao i servisiranje fiskalnog sistema (čl. 46–49). Pored toga, Zakonom o fiskalizaciji sistema FBiH uređeni su sistem kontrole u vezi sa provođenjem ovog zakona kao i ovlaštenja za donošenje podzakonskih akata. U X dijelu ovog zakona predviđene su kaznene odredbe, kao što su: (a) prekršaji obveznika, (b) prekršaji ovlaštenog proizvođača/zastupnika fiskalnih sistema, (c) prekršaji neovlaštenih lica, (d) prekršaji ovlaštenog servisa i (e) prekršaji klijenta. U ovom se dijelu reguliše i postupak u vezi sa podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka kao i mjerama zabrane obavljanja djelatnosti.

Prema odredbi člana 61. ovog zakona, nadzor nad provođenjem ovog zakona kao i kontrolu instaliranih fiskalnih sistema obavlja Ministarstvo putem komisije, Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine, Federalne uprave za inspekcijske poslove i drugih organa propisanih zakonom.

6.1 Podzakonska pozitivnopravna regulativa fiskalnog sistema u Federaciji BiH

Dinamika uvođenja fiskalnih sistema na teritoriji Federacije BiH uređena je Pravilnikom o dinamici fiskalizacije u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, br. 47/10, 52/10, 71/10, 1/11, 19/11). Pored ovog pravilnika, postoji i Pravilnik o postupcima i redoslijedu radnji u procesu fiskalizacije („Službene novine FBiH“, br. 31/10, 59/12). Ovim pravilnikom se propisuju: postupci i obaveze u procesu fiskalizacije za:

ovlaštene proizvođače/zastupnike, ovlaštene servise, ovlaštene servisere, Poreznu upravu Federacije Bosne i Hercegovine, ovlaštena lica PU, komisije za Federalno ministarstvo finansija, nadležne organe i obveznike, postupak inicijalne fiskalizacije, preuzimanje fiskaliziranog uređaja od obveznika, instaliranje fiskalnog sistema kao i druge tehničke i tehnološke postupke u vezi sa fiskalizacijom. Ostali pravilnici su: Pravilnik o registrovanju proizvođača/zastupnika fiskalnih sistema („Službene novine FBiH“, broj 4/10), Pravilnik o vrstama i oblicima plombi fiskalnog sistema („Službene novine FBiH“, broj 11/10), Pravilnik o izgledu fiskalnih, nefiskalnih i testnih dokumenata, značenju pojedinih podataka sadržanih u fiskalnim dokumentima i konturama, obliku i sadržaju fiskalnog loga („Službene novine FBiH“, broj 11/10), Pravilnik o izgledu i sadržaju ostalih pratećih dokumenata („Službene novine FBiH“, br. 30/10, 59/12), Pravilnik o sadržaju formulara i načinu ispitivanja dijelova fiskalnih sistema („Službene novine FBiH“, broj 31/10) i Pravilnik o vrstama fiskalnih uređaja, tehničkim i funkcionalnim karakteristikama dijelova fiskalnih sistema, vrstama servisiranja i resetiranja i oznakama dijelova fiskalnih sistema („Službene novine FBiH“, br. 11/10, 59/12).

7. Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa u Federaciji BiH

Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa na teritoriji Federacije BiH regulisan je Zakonom o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, br. 42/09 i 109/12). Ovim je Zakonom predviđeno uspostavljanje ovog sistema u Poreznoj upravi Federacije BiH (član 2. stav 1. Zakona). Njegova funkcija je obrada, unos, usklađivanje i razmjena podataka o doprinosima, kontrola uplate doprinosa i dostavljenih podataka, te davanje informacija obveznicima uplate doprinosa i osiguranim licima.

Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa je administrativno-tehnički sistem prema kojem se vrši registracija, kontrola i naplata doprinosa i prikupljanje podataka od obveznika uplate doprinosa i osiguranika. Subjekti upisa u ovaj jedinstveni sistem su obveznici uplate

doprinosu i osigurana lica⁸. Postoji uvjerenje o registraciji. Ovo uvjerenje je javna isprava koju svakom obvezniku uplate doprinosa izdaje Porezna uprava i kojim se potvrđuje da je osiguranik upisan u jedinstveni sistem. Pored ovog uvjerenja, postoji još jedno. Riječ je o uvjerenju iz jedinstvenog sistema koji također predstavlja javnu ispravu koju izdaje Porezna uprava na godišnjoj osnovi, odnosno na zahtjev subjekta upisa, a sadrži traženi podatak koji se nalazi u jedinstvenom sistemu.

Kao korisnici jedinstvenog sistema mogu se pojaviti: (a) Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, (b) Zavod za zdravstveno osiguranje i reosiguranje Federacije BiH, (c) Federalni zavod za zapošljavanje, (d) Porezna uprava i (e) Federalni zavod za statistiku. Uloga i nadležnost korisnika jedinstvenog sistema regulisane su u II dijelu Zakona (čl. 4. i 5).

Zakonodavac je ovim zakonom regulisao i uspostavljanje jedinstvenog sistema i baze podataka (III dio; čl. 6–9), kao i postupak registracije i prijavljivanja (IV dio; čl. 10–22). Tako, npr., prema odredbi člana 12. Zakona, prijava za upis u jedinstveni sistem je: (I) prijava za registraciju, (II) prijava za osiguranje, (III) odjava osiguranja, (IV) prijava promjene u toku osiguranja, (V) mjesečna⁹ prijava podataka o doprinosima, (VI) prijava, odjava i promjena staža osiguranja sa uvećanim trajanjem, (VII) prijava, odjava i promjena osiguranja na osnovu ugovora o djelu i drugih vrsta samostalne djelatnosti i povremenog nesamostalnog rada.

Kada je u pitanju kontrola obračuna i uplate doprinosa, ona je regulisana u V dijelu Zakona (čl. 23–26. Zakona). S druge strane, u VI dijelu Zakona (čl. 27–29. Zakona) regulisan je način čuvanja i sigurnosti dokumentacije i podataka jedinstvenog sistema.

I ovaj pozitivnopravni propis u svome tekstu sadrži kaznene odredbe (VII dio; čl. 30–31. Zakona). Prema odredbi člana 30. Zakona, novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 50.000,00 KM kaznit će se obveznik uplate doprinosa za prekršaj ako:

⁸ Osigurana lica su: (1) lica koja su obavezno ili dobrovoljno osigurana u skladu sa zakonima kojima se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje u slučaju nezaposlenosti i (2) druga lica osigurana po drugom osnovu.

⁹ Do 2012. godine riječ je bilo o „godišnjoj prijavi podataka o doprinosima“. Poslije stupanja na snagu izmjena i dopuna Zakona, riječ „godišnja“ zamijenjena je riječju „mjesečna“, tako da se prijava podataka od 2012. godine reguliše na mjesečnom nivou. Pored toga, do stupanja na snagu navedenih izmjena, prijava za upis u jedinstveni sistem je bila i „prijava promjene podataka o doprinosima“. 2012. godine ova je tačka izbrisana iz Zakona.

1. ne podnese prijave osiguranja, odjave osiguranja i prijave promjene u toku osiguranja;
2. unese netačne podatke u prijave za upis u jedinstveni sistem;
3. podnese prijave osiguranja, odjave osiguranja ili prijave promjena u toku osiguranja po isteku propisanog roka.

Za ovaj prekršaj kaznit će se i¹⁰:

- (a) odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 3.000,00 KM i
- (b) fizičko lice/preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 1.500,00 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM do 1.500,00 KM (čl. 31. Zakona) kaznit će se za prekršaj osiguranik koji je sam za sebe obveznik uplate doprinosa ako:

1. ne podnese prijavu za osiguranje ili je podnese po isteku propisanog roka;
2. ne podnese prijavu o prestanku osiguranja ili je podnese po isteku propisanog roka;
3. ne podnese prijavu o promjeni osiguranja ili je podnese po isteku propisanog roka;
4. u roku koji je odredila Porezna uprava ne otkloni netačne podatke unesene u prijavi za upis u jedinstveni sistem.

Podzakonski akti doneseni u svrhu efikasnog provođenja Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa FBiH su: Pravilnik o podnošenju prijave za upis i promjene upisa u jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa („Službene novine FBiH“, br. 73/09, 38/10, 77/10, 9/11 i 1/13), Pravilnik o uspostavi baze podataka jedinstvenog sistema, razmjeni podataka sa korisnicima, izvještavanju i planu kontrole („Službene novine FBiH“, broj 22/10) i Pravilnik o čuvanju i sigurnosti podataka jedinstvenog sistema („Službene novine FBiH“, broj 8/10).

¹⁰ Pored ove novčane kazne, prema odredbi stava 4. člana 30. Zakona, počiniocu ovog prekršaja može se izreći i zabrana vršenja djelatnosti u periodu od šest mjeseci s ciljem sprečavanja budućeg činjenja prekršaja.

8. Igre na sreću i zabavne igre

Priređivanje igara na sreću u Federaciji BiH regulisano je Zakonom o igrama na sreću („Službene novine FBiH“, br. 1/02 i 40/10). Ovim zakonom uređuju se: uslovi, način i subjekti priređivanja igara na sreću, vrste igara na sreću, osnovna načela pravila i raspoređivanja prihoda od igara na sreću, osnivanje, pravni položaj, upravljanje i rukovođenje Lutrijom Bosne i Hercegovine, naknada za privređivanje igara na sreću, nadzor, kazne za prekršaje i druga pitanja od značaja za igre na sreću u Federaciji BiH. Realizacija igara na sreću vrši se, dakle, preko Lutrije BiH i drugih pravnih lica registrovanih za privređivanje igara na sreću.

Prema odredbi člana 2. Zakona, igrom na sreću smatra se igra u kojoj se učesnicima pruža mogućnost stjecanja dobitka u novcu, stvarima ili pravima pri čemu krajnji rezultat igre ne ovisi o znanju ili umješnosti učesnika igre, već od slučaja ili nekog neizvjesnog događaja. U članu 5. ovog zakona predviđen je fond dobitaka kao dio ukupno uplaćene mase sredstava u svakom kolu pojedine igre na sreću, odnosno vrijednosti emisije srećaka koja se isplaćuje u igri na sreću u skladu s ovim zakonom i pravilima igre. U dijelu II regulisan je rad Lutrije BiH (čl. 13–21. Zakona), dok se u dijelu III regulišu klasične igre na sreću (čl. 22–49. Zakona). U dijelu IV zakonodavac je regulisao posebne igre na sreću (čl. 50–85. Zakona). Kao i prethodni pozitivnopravni propisi koji regulišu porezni sistem u Federaciji BiH, tako i ovaj sadrži kaznene odredbe u svom VII dijelu (čl. 88. i 88a. Zakona).

U cilju efikasne primjene ovog zakona donijet je i Pravilnik o načinu dobijanja i produžavanja odobrenja za priređivanje igara na sreću, odobravanje pravila igara na sreću, pravila rada kasina, davanje saglasnosti za nagradne igre („Službene novine FBiH“, br. 44/02).

9. Zaključna razmatranja

Pozitivnopravno regulisanje i razvoj poreznog sistema u Federaciji BiH veoma je važno znati kada su u pitanju pravna i ekonomska (finansijska) struka. U radu se razmatrao jedan veliki dio ovog sistema koji se odnosi na djelatnost i rad Porezne uprave Federacije BiH.

Na osnovu razmatranog poreznog sistema u Federaciji BiH možemo izvesti zaključak da je ovaj sistem ubiranja i naplate poreza i doprinosa veoma razvijen i da kao takav predstavlja ključni mehanizam finansijskog razvoja Federacije BiH u svim aspektima. To dalje

podrazumijeva posjedovanje velikog znanja i iskustva iz ove oblasti kako pravnika tako i ekonomista koji žele da se bave ovim poslom u struci. Cjeloživotno učenje i usavršavanje nalazi, dakle, svoju primjenu i u ovoj oblasti nauke i struke. Ono što smo, također, mogli vidjeti jeste da Zakon o poreznoj upravi FBiH ima prioritet primjene u odnosu na ostale navedene pozitivnopravne propise u Federaciji BiH.

Vidjeli smo da svaki pozitivnopravni propis razmatran u ovom radu sadrži i kaznene odredbe kojima se pokušava spriječiti utaja i neplaćanje poreza u Federaciji BiH. U radu se, također, pokušala skrenuti pažnja zakonodavcu kada je u pitanju Evropska kompanija (Societas Europaea) i Evropska ekonomska interesna grupacija (EEIG) *vis-à-vis* poreza na dobit. Ti bi dijelovi komunitarne sekundarne regulative (uredbe, direktive, odluke) trebali biti i dio zakonskog teksta kojim bi se na teritoriji Federacije BiH uveli novi oblici poslovnog privređivanja kakve poznaje Evropska unija (SE, EEIG i sl.).

All in all, pozitivnopravno regulisanje i razvoj poreznog sistem u Federaciji BiH, posmatrano kroz djelatnosti i rad Porezne uprave FBiH, predstavlja najkompleksniji ali i najvažniji dio ubiranja poreza i doprinosa u ovom bh. entitetu. Upravo je iz tih razloga ovaj sistem ubiranja i naplate poreza i doprinosa veoma bitan za privredni razvoj Federacije BiH. Pored toga, veoma je važan i za sam razvoj korporativnog upravljanja kao i za privlačenje potrebnih institucionalnih investitora koji bi ulagali svoj novac u razvoj, čime bi se poboljšao kvalitet života građana u Federaciji BiH.

Literatura

1. Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dohodak FBiH („Službene novine FBiH“, broj 67/08).
2. Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dobit FBiH („Službene novine FBiH“, br. 36/08 i 79/08).
3. Pravilnik o načinu obračunavanja i uplate doprinosa („Službene novine FBiH“, br. 64/08 i 81/08).
4. Pravilnik o dinamici fiskalizacije u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, br. 47/10, 52/10, 71/10, 1/11, 19/11).
5. Pravilnik o postupcima i redoslijedu radnji u procesu fiskalizacije („Službene novine FBiH“, br. 31/10, 59/12).
6. Pravilnik o registrovanju proizvođača/zastupnika fiskalnih sistema („Službene novine FBiH“, broj 4/10).
7. Pravilnik o vrstama i oblicima plombi fiskalnog sistema („Službene novine FBiH“, broj 11/10).

8. Pravilnik o izgledu fiskalnih, nefiskalnih i testnih dokumenata, značenju pojedinih podataka sadržanih u fiskalnim dokumentima i konturama, obliku i sadržaju fiskalnog loga („Službene novine FBiH“, broj 11/10).
9. Pravilnik o izgledu i sadržaju ostalih pratećih dokumenata („Službene novine FBiH“, br. 30/10, 59/12).
10. Pravilnik o sadržaju formulara i načinu ispitivanja dijelova fiskalnih sistema („Službene novine FBiH“, broj 31/10).
11. Pravilnik o vrstama fiskalnih uređaja, tehničkim i funkcionalnim karakteristikama dijelova fiskalnih sistema, vrstama servisiranja i resetiranja i oznakama dijelova fiskalnih sistema („Službene novine FBiH“, br. 11/10, 59/12).
12. Pravilnik o podnošenju prijave za upis i promjene upisa u jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa („Službene novine FBiH“, br. 73/09, 38/10, 77/10, 9/11 i 1/13).
13. Pravilnik o uspostavi baze podataka jedinstvenog sistema, razmjeni podataka sa korisnicima, izvještavanju i planu kontrole („Službene novine FBiH“, broj 22/10).
14. Pravilnik o čuvanju i sigurnosti podataka jedinstvenog sistema („Službene novine FBiH“, broj 8/10).
15. Pravilnik o načinu dobijanja i produžavanja odobrenja za priređivanje igara na sreću, odobravanje pravila igara na sreću, pravila rada kasina, davanje saglasnosti za nagradne igre („Službene novine FBiH“, br. 44/02).
16. Uredba Evropskog Savjeta/Vijeća, br. 2157/2001/EZ (OJ L 294, 10. 11. 2001); Evropska kompanija – Societas Europaea, © European Union, <http://eur-lex.europa.eu/>.
17. Uredba Evropskog Savjeta/Vijeća br. 2137/85/EZ (OJ L 199, 31. 7. 1985); Evropska ekonomska interesna grupacija, © European Union, <http://eur-lex.europa.eu/>.
18. Zakon o poreznoj upravi Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 33/02, 28/04, 57/09, 27/12 i 7/13).
19. Zakon o porezu na dohodak Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 10/08, 9/10, 44/11 i 7/13).
20. Zakon o porezu na dobit Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 97/07, 14/08, 39/09).
21. Zakon o doprinosima FBiH („Službene novine FBiH“, br. 35/98, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06 i 14/08).
22. Zakon o fiskalnim sistemima Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 81/09).
23. Zakon o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, br. 42/09 i 109/12).
24. Zakon o igrama na sreću („Službene novine FBiH“, br. 1/02 i 40/10).